

Heidelberglaan 8, Utrecht

CBE, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht

***College van beroep
voor de examens***

ex artikel 7.60 van de Wet op het hoger
onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

UITSpraak

Datum

20 december 2011

Onderwerp

beroep [appellant]

Ons kenmerk

CBE/K 11 11 006

Faxnummer

(0)30 253 77 70

Telefoon

(0)30 253 30 75

E-mail

cbe.jz@uu.nl

Blad

Blad 1 van 6

Het College van beroep voor de examens aan de Universiteit Utrecht (hierna: het College) heeft de volgende uitspraak gedaan op het beroep van:

[appellant], te [woonplaats], hierna appellant,

tegen

de examencommissie Farmacie van de faculteit Bètawetenschappen, hierna verweerster.

I. Ontstaan en loop van het geding

Appellant heeft op 5 november 2011 beroep ingesteld tegen het besluit van verweerster van 17 oktober 2011 en daarbij verzocht om een voorlopige voorziening. Het College heeft het beroepschrift doorgezonden aan de voorzitter van de examencommissie. Naar aanleiding van het verzoek om een voorlopige voorziening heeft verweerster bij e-mail van 8 november 2011 appellant meegedeeld dat hij voorlopig zou worden toegelaten tot het onderwijs. Het College heeft op 9 november 2011 partijen meegedeeld dat vanwege deze toelating tot het onderwijs het belang van appellant bij behandeling van het verzoek om een voorlopige voorziening is vervallen. De voorzitter van het College heeft op grond van het Reglement van orde besloten om de poging tot minnelijke schikking achterwege te laten, aangezien naar zijn oordeel een dergelijke poging in dit geval kennelijk zinloos is. Op 27 november 2011 heeft het College een verweerschrift ontvangen. Het beroep is behandeld ter openbare zitting van het College op 12 december 2011, waar appellant is verschenen, vergezeld van [zijn gemachtigde], [zijn zus], vergezeld van [haar gemachtigde]. Verweerster is vertegenwoordigd door [haar secretaris] en [haar lid].

II. Motivering

Verweerster heeft appellant op 17 oktober 2011 medegedeeld dat hij op grond van fraude bij het tentamen van vak FA-305, in samenhang met de eerder geconstateerde fraude op 9 februari 2011, de volgende sancties krijgt opgelegd: ongeldigverklaring van het tentamen, aantekening van fraude voor het tentamen in Osiris, volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden en het advies de opleiding te verlaten.

Van de zijde van appellant is onder meer het volgende naar voren gebracht.

De beslissing van 17 oktober 2011 is gebrekkig gemotiveerd. Uit de motivering blijkt namelijk niet dat kan worden gesproken over nieuwe feiten en omstandigheden die het oordeel kunnen dragen maar dat slechts is herhaald door dezelfde beoordelaars wat zij eerder hadden betoogd. Omdat dezelfde taaldeskundige is geraadpleegd, zijn er zeer veel twijfels of deze niet vooringenomen is. De formulering van de vakdocent en de taaldeskundige ontbeert onderbouwing en berust enkel op vermoedens. Dit is laakbaar aangezien bij een vermoeden de bewijsconstructie een belangrijke rol speelt (Hoge Raad, 7 oktober 2008, LJN BD4153 r.o. 3.4.2). Appellant zat tijdens het tentamen vooraan en tegenover de surveillant die geen onregelmatigheden heeft geconstateerd. Dat een collegezaal niet geschikt is, kan niet voor rekening van studenten komen.

Ten aanzien van vraag 3 stelt appellant dat hij samen met zijn zus heeft gestudeerd. Hij heeft zich bediend van meerdere uittreksels en conform het bestudeerde geantwoord. Dat hij de vraag misschien verkeerd heeft begrepen, maakt niet dat zijn antwoord van fraude afkomstig is. Dit tentamen gaat over theorie waardoor je veel uit het hoofd moet leren. Voor vraag 7 geldt eveneens dat appellant heeft geantwoord wat hij dacht dat juist was zoals hij het had geleerd vanuit zijn uittreksel.

Het gaat niet om drie fraudes maar twee. De eerste keer heeft appellant geen bezwaar gemaakt vanwege een tentamen. Omdat geen bewijs is geleverd van fraude is de opgelegde maatregel van uitsluiting van tentamens van een jaar en het advies de opleiding te verlaten buiten proportioneel en daardoor strijdig met het rechtsbeginsel détournement de pouvoir. Een eventuele oplossing zou kunnen zijn dat appellanten opnieuw dit tentamen mogen doen. Appellant stelt bezwaar te hebben tegen het indienen van vragen 9 en 17 vanwege het opnieuw inhoudelijk oordelen (arrest Lucia de B.). Het is ook geen bewijs.

Verweerster heeft onder meer het volgende naar voren gebracht.

Naar aanleiding van de uitspraak van het College van beroep voor de examens van 5 oktober 2011 heeft verweerster opnieuw de betreffende docent en taaldeskundige geraadpleegd en zelf ook de vragen 3, 7, 9 en 17 en de antwoorden uitgewerkt. Zij acht op grond van dit aanvullende onderzoek fraude bewezen.

Appellant en zijn zus hebben, zonder dat daar een aanwijsbare reden voor lijkt te bestaan, een antwoord gegeven dat niet alleen (deels) fout is, maar ook niet terug te koppelen is naar de oorspronkelijke vraag. Hiernaast zijn de antwoorden in essentie steeds uit dezelfde elementen opgebouwd, terwijl het hoogst onwaarschijnlijk is dat dit is ontstaan door samen te studeren aangezien het om een tentamen gaat dat elke keer wordt opgesteld met nieuwe en/of open vragen. De taaldeskundige heeft voor de vragen 3 en 7 nader onderzoek gedaan in de antwoorden van de overige studenten, waarbij het gaat om de vraag of het raadplegen van fouten in de onder studenten uitgewisselde materialen een oorzaak zouden kunnen zijn. Mocht dat het geval zijn, dan is te verwachten dat combinaties van woorden in de antwoorden van de andere studenten terug te vinden zijn. Zijn conclusie voor de vragen 3 en 7 is dat dit niet het geval is.

Verweerster heeft zelf ook de antwoorden van de andere studenten op de vragen 3 en 7 opnieuw onderzocht. Voor vraag 3 geldt dat beide kandidaten op een open vraag exact hetzelfde foute antwoord geven, wat niet te verwachten is aangezien sommige details zo specifiek zijn, zoals luciferase, terwijl geen van de andere studenten een soortgelijk antwoord heeft gegeven. Voor vraag 7 geldt dat in het enige antwoord dat nog enigszins in de buurt komt, het woordgebruik anders is. Van vraag 9 en 17 heeft verweerster de antwoorden van de beide kandidaten toegevoegd omdat de docent zich hierop mede gebaseerd heeft en het tonen van de antwoorden mee kan wegen in de beoordeling van fraude.

Verweerster stelt dat de zaal die voor tentaminering gebruikt werd, een collegezaal was die voor tentaminering minder geschikt is. De surveillant zit beneden en kandidaten zitten op de eerste rij op zodanige hoogte, dat de surveillant de werkzaamheden van de kandidaten niet kan zien, mede doordat er schotten geplaatst zijn voor de zitplaatsen. Hierdoor maken de studenten het tentamen zonder dat de surveillant direct kan waarnemen wat er achter de schotten op de tafels plaatsvindt. Wat betreft het punitieve karakter van de beslissing geldt voor beide kandidaten dat zij voor de derde keer veroordeeld worden door de examencommissie voor plagiaat/fraude. Een apotheker wordt als hij in de praktijk zijn werkzaamheden start in het BIG register ingeschreven. Voor beroepen in de gezondheidszorg geldt dat er een vertrouwensrelatie moet bestaan tussen de apotheker en zijn cliënt. Frauduleus handelen in welke zin dan ook schaadt in ernstige mate deze vertrouwensrelatie. Als studenten frauderen, schaadt dat bovendien ook de universiteit en de kwaliteit van tentamens en diploma's.

Het College overweegt naar aanleiding van de gedingstukken en hetgeen ter zitting naar voren is gebracht het volgende.

Artikel 5.12 van de Onderwijs- en examenregeling Bacheloropleiding Farmacie 2010-2011 (OER) bepaalt wanneer sprake is van fraude en plagiaat en bepaalt tevens hoe in die gevallen te handelen. Lid 1 van dit artikel luidt: "Onder fraude en plagiaat wordt verstaan het handelen of nalaten van een student waardoor een juist oordeel over zijn kennis, inzicht en vaardigheden geheel of gedeeltelijk onmogelijk wordt."

Lid 4 van artikel 5.12 OER bepaalt de sancties die opgelegd (kunnen) worden indien fraude is vastgesteld en luidt als volgt:

"Fraude en plagiaat wordt door de examencommissie als volgt bestraft:

- a. In ieder geval:
 - ongeldig verklaren van het ingeleverde werkstuk of tentamen;
 - berisping, die aangetekend wordt in OSIRIS.
- b. En eventueel voorts, afhankelijk van aard en omvang van de fraude of plagiaat, en van de studiefase van de examinandus, één of meer van de volgende sancties:
 - verwijderen uit de cursus;
 - het niet meer in aanmerking komen voor een positief judicium (cum laude) als bedoeld in art.6.2;
 - uitsluiting van deelname aan tentamens of andere vormen van toetsing die behoren bij het betreffende onderwijsonderdeel voor het lopende academisch jaar, dan wel voor een periode van 12 maanden;
 - volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden.
- c. Indien de student reeds eerder een berisping heeft gekregen:
 - volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden en het advies de opleiding te verlaten."

Het College heeft in zijn uitspraak van 5 oktober 2011 het beroep van appelland tegen de beslissing van verweerster van 26 augustus 2011 inzake fraude bij tentamen FA-305 gegrond verklaard vanwege het ontbreken van een voldoende draagkrachtige motivering. Het College heeft daarbij aangegeven dat vraag 3 een beter vergelijkingsobject zou zijn dan de geanalyseerde vraag 9. Van de zijde van de studenten is aangegeven dat de vergelijkbaarheid van hun antwoord hier is veroorzaakt door het feit dat zij gezamenlijk voor het tentamen hebben gestudeerd; de studenten hebben de passage in de door hen gebruikte samenvatting aangegeven waaraan het antwoord is ontleend (productie 2, pagina 1 onderaan). Het betreft hier een samenvatting waarvan appelland stelt dat deze niet door hem en zijn zus zelf is gemaakt, maar een samenvatting is die bij meerdere studenten bekend is en onder hen ook ten behoeve van de bestudering van de stof wordt verspreid. Aangezien destijds tijdens de zitting geen uitsluitel kon worden gegeven over de vraag in hoeverre ook andere studenten een vergelijkbaar fout antwoord op vraag 3 hebben gegeven, kon het College niet beoordelen in hoeverre de vergelijkbaarheid van het antwoord op vraag 3 kan worden aangevoerd ter onderbouwing van een door appelland en zijn zus gepleegde fraude. Ook van de antwoorden van appelland en zijn zus op vraag 7 zou om deze reden beter gespecificeerd kunnen worden welke woorden fout geantwoord zijn en in hoeverre ook andere studenten een vergelijkbaar fout antwoord hebben gegeven.

De vraag die voor het College ter beantwoording voorligt, is of het bestreden besluit van 17 oktober 2011, waarbij appelland van fraude wordt beticht en hem om die reden sancties zijn opgelegd, op een deugdelijke feitelijke grondslag is gebaseerd. Nu het gaat om de oplegging van een sanctie dient een zodanig besluit naar het oordeel van het College te zijn gebaseerd op een vaststelling van feiten die de conclusie dat er is gefraudeerd moeten kunnen dragen. Dit betekent niet dat fraude onomstotelijk moet worden bewezen, maar de feiten op grond waarvan fraude wordt aangenomen moeten genoegzaam eenduidig en draagkrachtig zijn.

Het College is van oordeel dat de door verweerster aangedragen feiten op grond waarvan de fraude door appelland bij tentamen FA-305 wordt aangenomen, genoegzaam eenduidig en draagkrachtig zijn. De stelling van appelland dat de sterke gelijkenis tussen zijn eigen antwoorden en de antwoorden van zijn zus is veroorzaakt doordat zij samen hebben gestudeerd en bij de geanalyseerde vragen 3 en 7 gebruik hebben gemaakt van de samenvatting (bijlage 2 bij het beroepschrift, resp. pag. 1 en 5), is naar oordeel van het College voldoende door verweerster weerlegd.

Vraag 3 is een open vraag waarbij een strategie bedacht dient te worden om aan te tonen dat een bepaalde fout is gemaakt. Volgens de docent in kwestie is het woord "luciferase", genoemd in het antwoord van zowel appelland als zijn zus, niet passend en niet te verwachten, evenals "markering voor transformatie". Zoals blijkt uit het overzicht van antwoorden van alle studenten die het tentamen hebben afgelegd, heeft geen van de andere studenten genoemde woorden gebruikt en zijn nergens antwoorden gegeven die in hun geheel zo vergelijkbaar zijn, hetgeen voor de hand zou liggen als deze samenvatting zoals door appelland gesteld, heeft gecirculeerd onder medestudenten. Bovendien valt op dat bepaalde woorden uit de samenvatting door appelland en zijn zus op exact dezelfde wijze zijn veranderd. Zo hebben beiden het woord "geslaagd" veranderd in "gelukt", hebben beiden "een gen dat daar vaak voor wordt gebruikt is luciferase" veranderd in "dat/dit is luciferase".

Bij vraag 7 is Elisa een (mogelijk) juist antwoord op de eerste gestelde vraag maar geven appelland en zijn zus een beschrijving van dat proces, hetgeen geen antwoord is op de tweede vraag. Woorden "welletjes geincubeerd" geven nog twee andere studenten in hun antwoord. Opvallend is het feit, zoals de taaldeskundige aangeeft, dat de zinnen van appelland en zijn zus in hun geheel bijna gelijk zijn en anders dan die van de andere twee studenten. Ook bij deze vraag geldt dat de zin "je hebt dan welletjes geincubeerd" aanzienlijk is gewijzigd ten opzichte van wat in de samenvatting staat. Bovendien eindigen ze beiden met de tekst dat de overmaat wordt verwijderd, iets dat geen van de andere studenten heeft geantwoord. Woorden "aan antilichamen binden" zijn ook onderzocht en komen bij 4 andere studenten voor. Wat hierbij opvalt, is dat de zin volledig hetzelfde begint. "Vervolgens wordt aan de plaat EPO toegevoegd", een zin die niet in de samenvatting is terug te vinden en een zin die bij geen van de andere studenten zo voorkomt. Daarna schrijven appelland en zijn zus beide in een nieuwe zin of eraan vast dat die aan de antilichamen bindt/binden. De enige student die een vergelijkbaar antwoord geeft, noemt extra woorden en in omgekeerde volgorde. Het College is van oordeel dat hiermee, anders dan appelland stelt, met voldoende mate van zekerheid kan worden vastgesteld dat appelland zich schuldig heeft gemaakt aan fraude conform de OER. Hetgeen door appelland verder naar voren is gebracht, heeft het College niet tot een ander oordeel kunnen brengen.

Verweerster heeft appellante bestraft met hetgeen vermeld staat in artikel 5.12 OER, lid 4 onder a en c.

Het College is van oordeel dat de opgelegde sancties, gelet op de belangen van de instelling om een zo hoog mogelijk wetenschappelijk niveau te waarborgen, het gegeven dat appelland op de hoogte is dan wel behoort te zijn van de regels omtrent fraude en plagiaat, zeker gezien het feit dat hij al eerder berispt is, en de belangen van appelland, niet onredelijk zijn. Het College is daarom van oordeel dat het besluit tot het ongeldig verklaren van toets FA-305, aantekening van fraude voor het tentamen in Osiris en de volledige uitsluiting van deelname aan alle tentamens of andere vormen van toetsing voor een periode van 12 maanden en het advies de opleiding te verlaten in stand kan blijven.

III . Uitspraak

Het College,

recht doende,

- I. Verklaart het beroep van appelland ongegrond.
- II. Bepaalt dat deze uitspraak in afschrift wordt verzonden aan partijen, aan het College van Bestuur van de Universiteit Utrecht, aan het bestuur van de faculteit Bètawetenschappen, en verkrijgbaar wordt gesteld voor belangstellenden.

***College van beroep
voor de examens***

Aldus vastgesteld te Utrecht op 12 december 2011 door de heer mr. W.M.P. van Alphen, voorzitter, de heer prof. dr. G.C. van der Weyden, mevrouw dr. P. Holthuisen, de heer drs. L.C. Palm, mevrouw L. Berkvens, leden, in tegenwoordigheid van mevrouw X.L. Westenburg LL B, secretaris, en bekend gemaakt op 20 december 2011.

Was getekend,

X.L. Westenburg LL B,
secretaris

mr. W.M.P. van Alphen,
voorzitter

Ingevolge de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek kan door belanghebbenden tegen deze uitspraak beroep worden ingesteld bij het College van beroep voor het hoger onderwijs, Postbus 636, 2501 CN Den Haag. Het beroep dient te worden ingesteld binnen zes weken, welke termijn aanvangt met de dag na die waarop de uitspraak is verzonden.